

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9 szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Erzsébet-tér 9. sz. alatt a könyvnyomdában. Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitor tér-fogata 15 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 50 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Aratnak.

Sok reménykedés után már nálunk is be-
szüretelt az aratás ideje. Az aranykalászos al-
viónán maholnap már elhallgat a kasza
pengése és azt a cséplőgép bugása váltja fel, itt
a felföldön pedig az aratásnak még a derekán
sem vagyunk.

Amilyen abnormis volt a tél, olyan volt a
tavasz és a nyarunk is. A kitaró nagy hideg és
nehezen olvadó óriási hó után nehezen nyilott a
tavasz és a nyár pedig csak egy pár meleg nap-
pal adott magáról jelt, mely után állandó szél
esővel és őszi hideggel váltakozik.

Ilyen időjárás mellett nem várhattunk jó
termést s bizony gazdáink nem sok reménnyel
dobják a kévét a cséplőbe. Vigasztalódnak azon-
ban azzal, hogy talán nagyobb lesz az ára, mint
a múltban.

Ez is a jövő titka. Az ár ingadozás is olyan,
mint az időjárás, aszerint változik, mint a
börze spekuláció érdeke kívánja és barometerje
mutatja.

A közepesen alul levő aratási eredmény
után tehát nem sok reményt fűzhetünk a piaci
áremelkedéshez sem, mert a multak erre tani-
tottak.

Kétségbejítő a gazdaember sorsa és na-
gyon is megszívlelendő jövője.

Cseléd, napszámos, mezei munkás stb. egy-
általán nincsen. Városunk piacáról, a még pár
év előtt a kora reggeli órákban ott csoporto-
suló piros-pozsgás munkás tömeg eltűnt a vidék
munkásnépevel együtt.

Kérdik, vajjon hová lett? Kis részét beedes-
gette műhelyébe a honi ipar és gyár-vállalat, nagy

TÁRCZA.

Tennisz-verseny.

A mult hetek valamelyikén a városkerti tennisz
társaság egyik hórihorgos tagjának bizarr ötlete akadt:
csináljunk tennisz-versenyt! Akadt pedig ez az ötlet ab-
ból az alkalomból, hogy társaságunk néhány illusztris
tagját Csizben a lefolyt versenyen egy kissé kiporolták.
Az eszme, mely talán nem is komoly fészkekből került
szárnyra, pro és kontra megvitattatott, s végre szótöb-
bességgel életet nyert. A szótöbbség azonban már másnap
egyhangú helyesléssé vált s ettől kezdve a megalakítás
már gyerekjáték volt.

Tehát versenyt rendezünk. Díjakat állapítunk meg.
Lesznek tehát, akik első, akik második, akik harmadik
díjat nyernek. A díjakat magunk veszünk magunknak, s
magunk adjuk maguknak. Idegeneket ennél fogva be sem
eresztünk, mert hátha? — hátha minden díjat az er-
kölesi dícsősséggel egyetemben Csizbe szállítanak?

Ettől kezdve felpezsdült az élet a grunдон. Vitat-
kozó, komoly alakok és nevető szemű hölgyek fontolgat-
ták az eshetőségeket. Ki fog nyerni? Ki kivel kerül
össze? Milyen kilátások lesznek a szivartárczákra, meg
a sport és asztali órákra? A kik idegesek, azok már
előre idegeskedtek; a kik flagmatikusok, már előre moso-
lyogtak — szóval az érdeklődés „magas fokra hágott“ —
mint ezt holmi zsurnálistza megállapítaná.

A versenyek egyrészt párosak és vegyesek volt (t.
i. egy férfi és egy nő) — részben csak az erősebb nem
számára, egyes játékok jelöltettek meg. Julius 5-én tör-
tént meg a kisorsolás, igen nagy érdeklődés közben. A
vegyes párokat, a kis Hámos Bobi a következőleg huzzált
elő egy Borzalino kalapból:

I. pár. Kubinyi Andor — Gundelfingen Marcsuka.
II. pár. Uthy Kálmán — hisryai Heinzelmann
Ellike.

III. pár. dr. Söldos Béla — Medvezky Erzsike.

IV. pár. Györy Lajos — Kubinyi Izuka.

V. pár. Gundelfingen József — Gyürky Ilonka.

Az összevetés során aztán kitudt, hogy először az
I. és II. pár játszik egymás ellen. Aki kikap — az ki-
esett a többi játékból örökre. Azután a III. és IV. pár
kerül össze, hasonló sorsal. Ez után az I—II párok
győztesen játszik az V. párral, s a ki még innen is ép

részét a munkaerő krémjét pedig felszivta a nagy
Amerika, a magyar munkás nép új hazája.

Elmondhatjuk és állításunk nem csal, hogy
ma holnap a felvidéken már nem marad itthon
senki, csak kit a honvágy tart vissza, vagy fél
a tengeri uttól és még nem vert csirát szivében
az önzés, ez a megmagyarázhatlan meggazdago-
dási vágy.

Elszomorító képet nyújt vármegyénk egyik-
másik községe, hogy férfi népet már abban alig
látni, s maholnap már az éjjeli őrszolgálatra és
más községi hivatalos állásra nem fog férfi akadni.

A nagyrőczei járásban már vannak községek
éppen úgy, mint Sáros- és Liptóvármegyékben,
hogy a termőföld gazdátlanul hever műveletle-
nül és a burgonya meg tengeri helyett mérges
burján és aszott fű veri fel tanyáját.

A női munkás kéz is letette az ásót meg a
kapát, s a munka, mivel foglalkozik, csupán a
házi teendőkre és a legszükségesebb házi szövő
iparra szorított, máskülönbén henyelés mellett
összetett kézzel várja napról-napra a postát, mely
a dollárokat hozza részére kintlévő férjétől, az új
hazából.

Hová fog ez vezetni? Is'en tudja. Kétség-
telen, hogy sok pénz jön haza Amerikából, de
mi fog történni edes hazánk termő földjével, ha
az műveletlenül fog heverni?

Ez a kérdés ma a legfontosabb vita tárgya
és még meg sem tudják közelíteni a megoldást.

Mint a láncszemek, úgy folynak egymásból
és kapcsolódnak össze e veszedelmes tényezők,
melyet ha idejekorán nem sikerül elvágni és szét-
választani, nem messze van az az idő, hogy hazán-
kat többszörösen fogja körülvenni és gerinceiben
megroppantani.

börrel kerül ki: az végül összejön a III—IV. pár nyer-
tesével.

Közben már felütötte fejét a fogadó-iroda is, —
mert fogadás nélkül, mint tudni méltóztatik, nem ver-
seny a verseny. Jeles fiatal fiskálisunk, dr. Törköly Jó-
zsef vállalkozott arra a végeredményében kétes szerepre,
hogy a fogadók dühét kielégítse. Így lettek aztán favo-
rit, outsider, „helyre biztos“ stb. — párok s a fogadás
hol pari-ra, hol 1—2 reával, „helyre“ megindult.

Előkerültek aztán a Bobi markából az urak is a
következő sorrenddel: 1. Máriaassy István, 2. Szirányi
Dezső dr., 3. Molnár Gyula, 4. Törköly József dr. 5.
Molnár István, 6. Uthy Kálmán, 7. ifj. Hámos Zoltán,
8. Györy Lajos, 9. Söldos Béla dr., 10. Hámos Aladár,
11. Kubinyi Andor.

Az első összevetésben játszik 1 a 2-vel, 3 a 4-gyel,
5 a 6 tal, 7 a 8 czal, 9 a 10 zel. A ki ebből kiesik,
annak már fucses a menyország. A győztesek azonban
tovább verkednek. És pedig: az 1—2 győztesek kerül
össze a 3—4 és 5—6 versenyekből kikerült egyetlen
győztesrel. A 3—4 győztesek előzőleg az 5—6 győztesé-
vel. A 7—8 győztesek a 9—10 győztesével. A 9—10 le-
győzöttje a 11-gyel. De nem sorolom ezt tovább elő,
mert könnyen meg lehet benne örülni, s tekintettel kell
lennem az olvasó közönség szellemi épességére is. Még
csak annyit kell felemlítenem, hogy míg a páros ver-
seny rendezése folytán a párok egyenlő esélyekkel kü-
döttek, a férfi versenyeknél mérlegelték a versenyzők
tudását is, és ehhez képest a bíróság három csoportba
osztotta a vezetőket. Az első csoportba jött a négy leg-
jobb játékos: Kubinyi Bandi, Uthy Kálmán, Söldos Béla
és Györy Lajos. A másodikba a közepes játékosok: Gun-
delfingen József, Molnár István, Máriaassy István és ifj.
Hámos Zoltán; a negyedikbe a tehetséges kezdők: Szi-
rányi Dezső, Törköly József és Molnár Gyula. Az első
csoport a második tagjainak egy point „for“t, a harma-
dikénak két point „for“t adott. Viszont a második cso-
port a harmadiknak ujra egy pointot. (Egy point „for“
a gyengébb részére legkedvezőbb esetben 25%, 2 point
50% előnyt jelent.)

A verseny programmszerűen kezdődött meg. A
részvevők és érdeklődők között ott láttuk városunknak
és a vidéknek színt-javát. Először a Kubinyi—Uthy-pár
állott fel. Érdekes és szép küzdelem után a koczka az
Uthy-pár javára dőlt el. A feltétel értelmében 3 játszma
közül a győztesnek kettőt kell nyerni. Mind a három
játzmát lejátszották. Az elsőt a Kubinyi-pár, a másik

Már minden vonalon felemelték a cseléd- és
munkabérekét és még ma sem éri el csak felére
az amerikai munkabérekét; ez az oka tehát an-
nak, hogy a nép lázas sietséggel pakol napról-
napra a tengeri utra, az új hazába.

Amerika ős földje önti a gabonát, bányái
mesés mennyiségű szenet és érczet rejtjenek, ős
erdeje pedig elpusztíthatatlan mennyiségű fát rak
ölbe. Ily körülmények között az amerikai ültet-
vényes, gyáros stb. fizethet, különben is könnyen
jutott vagyonához és oly nagy jövedelemmel ren-
delkezik, hogy ha még drágábban fizetné mun-
kásait, akkor sem menne tönkre.

De miből fizessen a mi kisgazdánk még a 10 frtos
buza mellett és miből az a kisgyáros, mely egy
kemenczében olvasztja a nem első minőségű vas-
kővet és pörköli a magnésitet?

Ez a kérdés az, melyre a munkás néposz-
tálynál fellépett nagy igények, az önzés és meg-
gazdagodási vágy nem ad választ.

Elmondhatjuk, hogy az emberi igények
azok, melyek nálunk mindent oly hirtelen meg-
változtattak és minél jobban fokozzuk igényein-
ket, annál inkább előtérbe lép már önkénytelenül
annak emelkedése, mely ezután bármennyire is
kielégítést találjon, nem fog boldogítani.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 18-án
dr. Kovács László polgármester elnöklésével közgyűlést
tartott, melyen a tisztviselőkn kívül jelen voltak: *Abonyi*
Pál, Baksay József, dr. Baksay Dezső, Barányi
Gusztáv, Bocskó Dániel, Barna Imre, Ethy Frigyes,
Csapó János, Fekete Pál, Grosinger Miksa, dr. Kár-
mán Aladár, Lukács Géza, Lengyel Pál, Léway István,
Rábelly Miklós, dr. Ráróssy Gyula, Süteő István, Szo-
molnokny Antal, Soós Ferencz, Szabó József K., Szabó

kettőt az Uthy-pár nyerte, vagyis 6 : 3 ellen, 6 : 3 és
7 : 5 aránnyal. Ezzel a Kubinyi-pár kiesett a további
mérkőzésből. A második versenyre a Söldos és Gundel-
fingen-pár állottak fel. A Söldos-pár az első két játszmát
könnyen nyerte 6 : 1 6 : 1 arányban s a harmadik
játzmára már sor sem került. A felek aránylag egyen-
lőtlenül voltak a sors által összeállítva, a Söldos-pár nagy
főlényvel jutott a célhoz.

A harmadik versenyben a már egyszer győztes
Uthy-pár és a Györy-pár állottak fel. Igen szép és hosszú
küzdelem után győztesként ujra az Uthy-pár került ki,
levervén a másik párt 7 : 5 és 6 : 3 aránnyal 6 : 1
ellen. A páros versenyben ez és a záró mérkőzés volt a
legizgalmasabb és legérdekesebb.

Végül összekerült a két veretlen pár az első és
második díjért. Igen szép mérkőzés után, melynek fo-
lyama alatt a szerenese hol ide, hol oda látszott hajolni,
a Söldos-pár vitte az első díjat 6 : 1 6 : 4 arányban és
az Uthy-pár a másodikikat (6 : 4).

Ezzel a páros versenyeknek vége volt. Az első díj
(Söldos Béla dr.) egy szép, ezüsttel vert szivartárcza és
(Medvezky Erzsike) egy díszes névjegytartó volt, mind-
kettő gravírozva a verseny napjával, s a díj megjelölésé-
vel. A második díj (Uthy Kálmán) egy gravírozott sport-
óra és (Heinzelmann Ellike) egy asztali modern kivitelű,
gravírozott órácska volt. A publikum a versenyzőket
erősen tapsolta.

Következtek az egyes férfi versenyek. Az első pár,
Máriaassy István és Szirányi Dezső nem sokáig harcolt;
Máriaassy, hivatkozva indispozíciójára, feladta a mérkő-
zést már az első játszmában. A második pár versenyé-
ben a két (3 ik csoportbeli) játékos közül heves küzde-
lem után Törköly József agyonütötte Molnár Gyulát 6 : 4
6 : 3 arányban 6 : 2 ellen. A harmadik pár Molnár vissza-
lépése folytán nem verkedett s így győztesül Uthy ke-
rült ki. A negyedik pár versenyénél Györy Lajos verte
ifj. Hámos Zoltánt 6 : 1, 8 : 6 arányban; a harmadik játsz-
mára így nem került sor. Most aztán a győztesek kerül-
tek szembe egymással. Először Szirányi Dezső Uthy
Kálmánnal.

A közönséget itt nagy meglepetés érte: a „for“-
ral játszó Szirányi olyan szép formát mutatott fel, hogy
igen izgalmas és hosszú mérkőzés után Uthy, ki kissé
könnyen vette a dolgát eleintén, alig tudott zöld ágra
jutni. Az eredmény 2 : 1 azaz 6 : 2, 9 : 7 (!) ellen 6 : 3 az
Uthy javára. A két bajnok csuron-vizesen hagyta oda a
porondot. Utánuk Söldos és Györy állottak fel. Igen szép

István, Szabó József m., Törköly József, Varga István, Zachar Gusztáv, dr. Zehery István.

A közgyűlésen megjelentek dr. Kovács László polgármester szívvel szavakkal üdvözölte. A főispáni értesítést, mely a Szoboszlai Sándor helyettesítésre való kirendeléséről szól, tudomásul vették, s a bérbeadott birtokok művelési ágazatát feltüntető térkép elkészítésére a közgyűlés a felhatalmazást megadta.

A folyó évi március hó 8-án elvileg elhatározott 90000 koronás 4%-os záloglevelekben folyósítandó, s 50 éven át 4-7%-os évi járadékkal törlesztendő kölcsönt a közgyűlés névszerűen szavazással utján felvenni határozta a Földhivatalintézetnél. Félévenként 2115 korona lesz fizetendő. A kölcsön azért szükséges, mert a 400000 koronás kölcsönből, melyből az iskolai, ménlepteli, vásártéri, szabadkai malom stb. építkezései fedezetet nyertek, már csak 65000 korona van, s a további befektetésekre pénzt kell szerezni.

A fogyasztási szövetkezettel kötött s a helyiség bérletére vonatkozó szerződés a közgyűlés elé került, mert az igazgatóság elnök csupán annak a feltételnek kikötésével akarta aláírni, ha a város kötelezi magát, hogy a szerződés tartama alatt haszoncélú üzletnek ez épületben hely nem ad. A tanács e kikötést ellenezte, s a közgyűlésen elnök pertraktáció tárgyát képezte a klauzula. Lukács Géza, Süteő István, Medveczky Sándor, dr. Kármán Aladár és dr. Zehery István felszólalásai után bár a polgármester sem ellenezte a záradék beillesztését, a közgyűlés ennek szükségét nem látta fenforogni s a többség a kikötés elhagyása mellett szavazott. A határozat ellen Lukács Géza felelőszót jelentett be.

A pusztai szabadkai malom rendbehozatalának költségei 10274 kor. 63 fillért tesznek ki, s miután a munkálát teljes befejezést nyert, a közgyűlés az összeget a 400000 koronás kölcsön terhére kiutalta.

A cselédek nyilvántartásáról szóló következő szabályrendeletet fogadta el a közgyűlés:

1. A rendőrkapitányi hivatalnál a városban és a hozzá tartozó pusztákon és tanyákon alkalmazott gazdasági és belső (mindkét nembeli) cselédekről nyilvántartás vezetetik, melynek rovatai a városi tanács által határozottak meg.

2. Minden cseléd, a ki a városba szolgálni jött, azonnal, vagy ha már itt lakik, de még nem jelentkezett, 8 nap alatt a rendőrkapitányi hivatalnál jelentkezni köteles. A jelentkezés megtörténteért a gazda is felelős.

A cseléd helyett az elhelyező intézet tulajdonosa, vagy a gazda a bejelentést megteheti.

3. Ha a cseléd helyet változtat, vagy a városból távozik, cselédkönyvének előmutatása mellett azt a rendőrkapitányi hivatalnál feljegyzés végett jelenteni tartozik.

4. Mindkét nemű bejelentés úgy a cselédkönyvbe, mint a nyilvántartási lajstromba bevezetendő.

5. Olyan cseléd, a ki bejelentve nincsen és a városban szolgálat nélkül találtatik, illetőségi helyére tolonczoltatik.

6. A rendőrkapitányi hivatal kötelessége ellenőrizni azt, hogy minden cseléd bejelentve legyen.

7. Ugy a gazda, mint a cseléd, valamint az elhelyező intézet tulajdonosa, aki ezen szabályrendelet intézkedései ellen vét, kihágást követ el s 40 koronáig, ismételt mulasztás esetén 80 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, vagyontalanság esetén megfelelő elzárással büntetendő.

8. A behajtott pénzbüntetés az 1901. XX. t. cz. 23. §-ában előírt cizellokra fordítandók

9. Ezen kihágási ügyekben intézkedik.
1-ső fokban: a rendőrkapitány vagy annak helyettese,
2-ik fokban: a megyei alispán,
3-ik fokban: a belügyi m. kir. ministerium."

Fábray János muzeumi igazgató azon kérelmére, hogy a város birtokában levő régiségek a muzeumban helyeztessenek el, Lukács, Medveczky és dr. Zehery felszólalásai után azt határozták, hogy okiratok ki nem adatnak, mert ezeket a levéltárban őrizni kell, de egyéb tárgyakat az igazgató a polgármesterrel együtt személyesen válasszon ki, s azok a muzeumban letétként helyeztessenek el.

Ezután Barna Imre tb. rendőrkapitány nyugdíjazási ügye került tárgyalásra. Igazán megható volt az egyhangu helyeslés és elismerés, melylyel a közgyűlés a városi tanács javaslatát fogadta. A 40 évet meghaladó hivatali szolgálat alatt ugyanis a közszereletnek örvendő „Barna bácsi” mindenkiel egykezett jót tenni, s most azt kérte, hogy 820 korona nyugdíján felül 580 korona kegydíjat szavazzon meg neki a város, s ekként a tiszt, derék öreg ember 1400 korona évi járulékkal vonulhasson vissza csendes magányába. Egyhangu határozattal emelte érvényre a közgyűlés a tanácsi javaslatot, melyért a teljes diszbe öltözött s érdemrendekkel dekorált Barna bácsi hálás szívvel mondott köszönetet. A közgyűlés érzelmeit és jókívánatait pedig meleg hangon általános helyeslés között tolmácsolta a polgármester.

A leányiskolát építő Tóth Béla és társai vállalkozók azon kérelmére, hogy az épület átadási határideje július 1-éről halasztassék augusztus 28-ikára, az udvar rendbehozatala pedig szeptember 15-ére. Lukács Géza, Süteő István, dr. Rárossy Gyula, Törköly József és Medveczky Sándor felszólalása után azt határozta a többség, hogy az épület augusztus 25-én átadandó, az udvar pedig szeptember 8-ikára hozassék rendbe.

Még Koós Julianna gyermekének illetősége tagadtatott meg, s a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez városunkban a tervbe vett kulturházak egyikének elhelyezése érdekében felirat intézése határozottatott.

Végül elnököl polgármester bemutatta a Dobó István szobrának Egerben augusztus 18-án tartandó leleplezésére szóló meghívót, s ezzel a közgyűlés véget ért.

Értesítők.

A rimaszombati egyesült prot. főgimnázium 54-ik évi értesítőjét a mult tanévről Loysch Ödön igazgató közli, s az első fejezetben a tanév történetére vonatkozó adatokat találjuk, melyek közül a tanári karban történt változások állanak első helyen s aztán a vallásitanítás rendezésének ügye talál megfelelő méltatást. Beiratkozott 381 tanuló (360 rendes, 21 magántanuló), 11 el kevesebb, mint előző évben. E fejezetben kiváló gondnal állította össze az igazgató a három utolsó év tanulmányi eredményét százalékokban. Ebből megtudjuk, hogy a vizsgált 355 tanuló közül a lefolyt évben általános jeles: 29 (8 17%), általános jó: 60 (16 90%), elégséges: 150 (42 25%), egy tárgyból elégtelen: 40 (11 26%), két tárgyból elégtelen: 49 (13 80%), több tárgyból elégtelen: 27 (7 88%). A tanárok 19 értekezletet tartottak. A tanulmányi előmenetel, s az ifjuság erkölcsi magaviselete és egészségi állapota általában kielégítő volt. — Ünnepeket és kirándulásokat ez idén is rendeztek, s az ifjusági körök és egyesületek szép sikerrel működtek. Adományokban is volt része az iskolának. A bevégzett tananyag osztályonként való részletes ismertetése után az ifjusági körök és egyletekről szóló jelentések következnek. A Tompa-önképzőkör dr. Veres Samu tanár, a Pósa-önképzőkör Bodor István tanár, a Bethlen Gábor kör Czinke István vallásitanár, az ifjusági sakk- és olvasókör Kerekes Dezső tanár, az ifjusági dalkör Pásztor Gyula tanár, a kézimunkakör Loysch Ödön igazgató, a torna- és vívőkör Sz. Benedek Gyula tanár, az ifjusági gyámintézet dr. Wallentinyi Dezső tanár vezetése alatt

nyitni a pályát idegenek előtt is, nem félünk, hogy elszedjék díjainkat.

Addig pedig legyen fenn a társaságban az a barátság, derült és jókedvű szellem, ami ezt a versenyt is létrehozta és szorosra fűzi egybe a mi kis társaságunk tagjait!

Gém.

A teremtés napjai.

Irtá: HORVÁTH ZOLTÁN. (13)

Ezekről az európai őskoponyákról hosszú ideig igyekeztek bizonyítani az alsóbbrendűséget, a majomi alkatot, pedig egyik-másikról tökéletesebb vizsgálat, mérés után kiderült, hogy ma is sok ember szerencsés lehetne, ha agya hasonló fejlettségű koponyatüregre tölthetne be.

Hazánkban a legujabb időkig nem találtak diluvis ember maradványokat, legujabban azonban, 1899-ben Gorjánovics Károly zágrábi egyetemi tanár a krapinai barlangban vagy 10 emberi csontváz részreit találta föl s azok alkotása egyező a külföldi barlangok leleteivel. Elnevezete homo diluvis krapinensis néven.

Szilády Z. a topánfalvi vagy gura-szohodoli barlangban csontból készült kezdetleges eszközöket talált s ezekhez hasonlókra akadt Kadie Ottokár Miskolcznál a Szinva-völgy barlangjaiban. (Természettudományi Közöny 1907. május).

A jelen év május havában tanítványaimmal az ajnászkői csontárok kutatása közben olyan kőbaltát leltünk, a mely ugyan nem kovából, hanem bazaltból készült s Fraas képsin a neolith kőkorszak 1. számú példájával egyező. Nincs kizárva a kőbaltá diluvis kora, miután a csontárokból találtuk; de az is lehetséges, hogy a víz felülről hordta oda s így bár régi, de a diluviumnál újabb kora.

A diluvis emberéről tehát határozott adataink vannak s így bátran állithatjuk, hogy az ember megjelenése legalább is a diluvis korszakára esik.

Vannak olyan törekvések is, kivált Franciaországban, a melyek az ember megjelenését a harmadkorba teszik, mert egyes kovaszilánkokat leletek harmadkori rétegekben s ezeket emberi szerszámoknak nézik. Nálunk újabban Török Aurél irt: „Az eolithokról, mint a legrégibb emberi szerszámokról.” (Természettudományi Közöny 1906.) De ezeknek keletkezése legalább is nagyon kétes, mert a nap sugarai s a légbeli hatások is megrepesztik a kőveket s lepattogtathatják a szilánkokat. Határozott, biztos formájú emberi szerszám nincs e leletek között és így nem fogadhatjuk el a harmadkori ember létezését.

működött. A könyv- és szertárak ez évben is gyarapodtak. A tanulmányi kirándulásokat Horváth Zoltán tanár vezette Ajnászkőre és Ózdra. Az ösztöndíjasok s tan- és tápdíj engedményt élveztek névsora után a tornatanár referál a tornaversenyéről, majd az ifjuság névsora és érdemsorozata következik. Tiszta jeles osztályzatot nyertek: I. oszt. Gyurove János, Löcherer Géza, Pékh Gyula, Szabó László, Valent Gyula. II. oszt. Anygál Kálmán, Gondkievits László, Klein Samu, Matus Andor és Varga Lajos. III. oszt. Csernay László és Faluba Gusztáv. IV. oszt. Csillag János, Tóth Kálmán és Vályi Kálmán. V. oszt. senki. VI. oszt. Fehér Gyula, Mária-assy Zoltán, Sailer Károly és Veres Gyula. VII. oszt. Frenyo Lajos, Kozlay Kálmán, Szöke István és Vályi Ferencz. VIII. oszt. Eisele Gusztáv, Kovács Lajos, Král Károly, Schwarcz Ernő, Svingor Jenő, Végh Vilmos. A statisztikai részletes adatok közlése után Horváth Zoltán tanár a tápintézetéről számol be, s dr. Zehery István pénztáros a mult évre vonatkozó számadásokat közli. A gondosan összeállított értesítő végén a jövő tanévre szóló figyelmeztetés olvasható.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk minden olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ejtették avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivat.

Személyi hírek. Bornemisza Lászlóné a megyei Fehérkereszt-egyesület buzgó elnöke több hétre a bártfai gyógyfürdőbe utazott.

Boczkó Daniel bankigazgató nejével több hétre szintén a bártfai gyógyfürdőbe utazott.

Uj gazdasági tudósító. A földmivélségi miniszter Gömör-Kishont vármegye nagyrőcei járására faji Fáy Árpád giczei lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Szabadságidő. Dr. Löcherer Tamás vármegyei közkórházi és állami gyermekmenhelyi igazgató-főorvos f. hó 17-ikén több heti szabadságidőre elutazott. Távollétében a kórházi igazgatói teendőket dr. Kármán Aladár, a gyermekmenhelyi igazgatói teendőket dr. Sigmund József végzi.

Esküfétel. Dr. Marko János rozsnyói kir. közjegyző helyettes, ki városunkban egy évig mint ügyvédjelölt működött, s fiatalágunk közkedvelt tagja volt, a napokban tette le a kir. törvényszéken a közjegyzői hivatalos esküt.

A helybeli kir. ügyész. dr. Mészáros István kir. ügyész f. hó 18-ikén 6 heti szabadság időre elutazott. A hivatalos teendőket távollétében Penyiger Lajos kir. alügyész végzi.

Kinevezés. Marcell János nagyrőcei illetőségű budapesti táblai tanácsjegyző — ki sokáig volt városunkban, mint bírósági gyakornok — a budapesti büntető-törvényszékhez albiróvá neveztetett ki.

Eljegyzés. Marton István helybeli főgimnáziumi tanár folyó hó 14-én eljegyezte Loysch Ödön főgimnáziumi igazgató szeretetreméltó és művelt lelkű nővérét: Irénkét. Az eljegyzés városszerte őszinte örömet kelt.

Katonai szemle. Szentkirályi Nagy Valér vezérőrnagy, az állami ménleptek katonai felügyelője f. hó 15-ikén délben adlatusával Dezső őrnaggyal és Rappaport számvevő főhadnaggyal városunkba érkezett s

Látjuk, hogy az ősember nyomdokainak kutatása csontjainak és szerszámainak fölkeresésén alapszik és mindenütt föltételezi az embernek, mint értelmes lénynek létezését. A legkezdetelegesebb szerszám készítése gondolkodást, értelmet tételez föl, mert a legtökéletesebb állat pl. a gorilla nem készít eszközöket, hanem minden működést élvezve testének tagjaival, míg az embert értelme, veszelület értelme feltalálva avatja, mely a durva köeszközök korától a gőzvasut, táviró és telefon stb. föltalálásáig fokozatos értelmes törekvésekben nyilvánul. Ez tehát az ember lényege: az értelmes, öntudatos, gondolkodó lélek, a mely elvont fogalmakra: jog, igazság, vallásosság, végtelenség, örökkévalóság eszméinek elgondolására képesít. Wallace, a ki Darwinnak legnagyobb kortársa, úgy vélekedik, hogy ezekre az emberi lélek nem juthatott volna soha fejlődéssel, hanem felsőbb hatalmak vezetésével. Mondjunk egy felsőbb hatalmat a sok helyett s a fogalom tisztázza lesz.

Itt tehát a határ az állat és az ember között, nem a testben, mert az állatnak négy keze vagy repülési képessége talán tökéletesebb lehet az ember testi szervezeténél a maga nemében, de az értelmes lélek szellemi működése az, a mi önmagában képesít a továbbfejlődésre s ez az állatnál hiányzik.

Ott keressük tehát az ember nyomait, a hol értelmes működésének eszközeivel találkozunk.

Kuriozum gyanánt szolgálhat, hogy némelyek még a farkcsigolyák létezéséből is majomtól való származásra következtetnek. Okoskodásuk szerint az 5 farkcsigolya arra mutat, hogy az ősember hosszufarku majom volt, de idővel a fark elkorcsosodott. Ugy látszik, nem vetnek számot azzal, hogy 4 fajta majom van jelenleg, a melyeknek nincs farkuk, ilyen a gorilla, orangután, csimpánz, és a gibraltári török majom. Hát ezeknek miért kopott le a farkuk, hiszen majmok maradtak? Az 5 farkcsigolya nem egyéb, mint a gerincoszlop csúcsos végződése és ez minden esetre czélszerűbb, esztétikusabb, mintha egyenesen le volna csapva a gerincoszlop az utolsó keresztcsigolyánál, így alulról nem volna olyan csúcsos védelmezője a gerincevelőnek, a milyen hátul minden csigolyán van. Abból tehát, hogy 5 velőtlen csigolyával végződik a törzs, nem következik, hogy valaha 20 vagy 30 ilyen velőtlen csigolyasor nyult ki az ember testéből, hiszen még a majom is meg lehet a nélkül.

A leszármazási elmélet mint legfőbb érvelt a születés előtti vagyis az embryonalis fejlődést szokta folhozni és diadalmasan szereti hangoztatni, hogy „az egyed rekapitulálja a faj fejlődését és átmeneteit, az egyén fejlődése (ontogenesis) képét adja a faj hosszú évezrede-

mindjárt kihajtatott a méntelep-osztályhoz, hol az ügykezelést, az állományt, raktárt megvizsgálta s a tapasztalattal teljesen meg volt elégedve. A telepen lovag *Kneusel Herdlicka* Károly kapitány, gróf *Hoyos György* főhadnagy s *Dvorzák* állatorvos — a szabadságon levő Nerhaft állatorvos helyettese — fogadták a magasrangú katonai vendéget, ki aztán a vizsgálat és szemle meg-
ejtése után elutazott az eperjesi telepre.

Zászló-szentelés. A várgedei róm kath. olvasó-kör f. hó 28-án tartja *Kubinyi* Bertalanné urasszony védnöksége alatt zászló-szentelési ünnepélyét. A gyönyörű nehéz selyem-zászló egyik oldalára a *Mária* képe van festve a következő felirással: *Magyarország védasszonya könyörögj érettünk!* A másik oldalra pedig a magyar címer van festve. A zászlóra egy szép nehéz selyem szalagot a zászló-anya *Kubinyi* Bertalanné ajándékozott.

A rimaszécsi járás székhely kérdéséhez *Ligárt* János, a kerület volt képviselőjelöltje egy nyílt levelet intézett *Szentiványi* Árpád országgyűlési képviselőhöz, mint a gömörmezei országgyűlési képviselők nesztórához. A nyílt levél behatóan foglalkozik a kérdéssel, és azon vélemény felé hajlik, hogy a járás székhelye Rimaszécsben maradjon.

Halálozás. *Kukla* István helybeli lakatos mester f. hó 17-ikén, hosszas betegeskedés után 48 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 19-ikén, a polgárok nagy részvételével ment végbe.

Évkönyv. A gömörmezei orvos szövetség és gyógyszerész-egylet terjedelmes évkönyvét állította össze az elnökség az 1905. 1906 ik évről s az 1907 ik évről. A hatalmas kötet, mely 160 oldalra terjed, igen tartalmas és nemesak az orvosok szociális érdekeivel foglalkozik, de sok igen értékes és tanulságos közleményt foglal magában. Közölve vannak: a rimaszécsi rimaszombati, putnoki és várgedei közgyűlések jegyzőkönyvei, az elnöki beszámoló, a magas színvonalon álló tudományos orvosi és gyógyszerészeti értekezések, s különösen a törvényszéki érdekes esetek, s a sebészet köréből a legfontosabb, tanulságos esetek, továbbá a várgedei közgyűlés 20 év óta végzett műtétek nagy gondjait és mutatis mutandis is befoglaltatik a sok fáradsággal és nagy figyelemmel szerkesztett évkönyvben, mely az eddig megjelentek közt a legterjedelmesebb. Orvosaink és gyógyszerészeink bizonyára nagy érdeklődéssel fogják olvasni a füzetet, mely most hagyta el a sajtót, s rövidesen expedálva lesz a tagoknak.

A gömörmezei múzeum-egyesület igazgató választmánya f. hó 17-ikén délelőtt tartotta meg rendes ülését a vármegyei háza kistermében *Bornemisza* László elnöklete alatt a választmányi tagok csekély száma jelenléte mellett. Az ülésen ismételt szóba kerülő a múzeum helyiségének lakber ügye, a választmány a vármegyétől segélyt kér a lakber kifűzetésére. *Fábr* János igazgató felolvasta terjedelmes jelentését a múzeumnak ez év első felében lefolyt életéről. Majd indítvány tétetett az iránt, hogy a vármegyei róm. kath. templomokban itt-ott előforduló, már előcsukult s használatból kivett egyházi ruhák, edények s egyéb eszközök a múzeumban püspöki engedély mellett elhelyeztessenek.

Halálozás. *Perecz* Pál volt 48-as honvéd, f. hó 20-án 84 éves korában a helybeli közkórházban meghalt.

A csizi kiváló hírű jód-bróm forrás fürdő telepén már nagyban folyik a pezsgő eleven fürdői élet. A vendégek száma július hó 18-án 1010 nyolcvannal több, mint mult évben ilyenkor volt. Tegnap — szombaton — a fürdőben nagy hangversenyt tartottak. — Folyó hó 27-én szombaton a kitűnő magyar troubadur: *Fráter* Loránd, kinek művészetében, remek szép dalában nekünk is volt alkalmunk gyönyörködni, hangversenyt

rendez a fürdőtelepen. A sok élvezetet ígérő koncertre felhívjuk olvasóink és a nagy vidék figyelmét. A ki csak teheti, ne mulassza el, hallgassa meg a magyar dal hivatott mesterét, ki remek előadásával, érzesteljes, gyönyörű nótáival elragadja hallgatóit.

Oláhczigányok garázdálkodása. Berzétéről kapjuk a hírt, hogy egy oláhczigány-banda f. hó 18-án a kora reggeli órákban az ottani községi bíró házába betört rablási szándékkal és csak a hirtelen összehozott néptömeg erélyes fellépésének köszönhető, hogy a bírót és nejét meg nem ölték. A nép felzudulására a karaván megugrott és csak a késő esteli órákban sikerült a rozsnói csendőrségnek elfogni és bekisérni az elvetemedett cigányokat. — Ezzel egyidejűleg közöljük, hogy a tamási erdőszéknél már napok óta sátorozik egy 14 kocsiatörből és körülbelül 40 erős férfi tagot számláló cigány karaván, mely a vagyon és személybiztonságot nagyon veszélyezteti. Az alispánnak tudomásra jutván ezen türeltlen állapot, a m. kir. csendőrséget megkereste, hogy a tovább-kisért foganatosítsa, illetve állítsa elő a rimaszécsi járás főszolgabírójánál. Ezen cigány-ügy rendezése céljából a vármegye alispánja a mai napon értekez a csendőrkérdéti parancsnokság egyik századosával.

Gazdasági tanfolyam. A kurinci földmives iskolában a néptanítók gazdasági kurzusa, melyen 20 néptanító szokott részt venni évenként, f. hó 12-ikén kezdődött s a tanfolyam augusztus 10-ikéig tart.

Nyári mulatság. A helybeli kereskedő ifjak, mint lapunk mult számában jeleztük, a helybeli izraelita nőegylet javára, f. hó 28-ikán jótékonycélú nyári mulatságot rendeznek a Széchenyi-kertben 1 korona belépti-díj mellett. A mulatságra felhívjuk a közönség figyelmét.

Hangverseny. A sárospataki főiskola gömörmezei hittan- és joghallgatói f. hó 21-én Tornalján a „Fehérlő” szálloda összes termeiben a tornaljai ref. templom restaurálására és a gömörmezei ref. papi és tanítói gyűmüntézet javára táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendeznek. — Vendégek: Csabay Pál gömöri esperes, Czinke István rimaszombati ev. ref. lelkész, D. Öszeghy Dezső földbirtokos, Fáy Gyula gömöri főispán, Hevessy Benedek földbirtokos, Hevessy Bertalan földbirtokos, Kovács Miklós ügyvéd, Molnár József ügyvéd, Szentiványi Árpád orsz. képviselő, Szentiványi József földbirtokos, Szentmiklóssy Béla főszolgabíró, Tornaljay Zoltán földbirtokos. — Rendező-bizottság: Lítkey József háznagy, Csabay Gyula pénztárnok, Hubay Mihály ellenőr. — Rendezők: Ablonczy László, Baraxa Lajos, Csizsár Imre, Csizy Barna, Czinyéry Barna, Kossuth Ferenc, Körössi Samu, Lőrincz László, Lenkey Gyula, Madarassy Elemér, Molnár László, Molnár Samu, Páhy József, Seres Zoltán, Smál József.

Mérgezés. Jolsván Dolinszky Lajos 15 éves inasnak egyik társa, ki megszökött, egy fehér port adott azzal, hogy ha azt beveszi, soha sem lesz beteg. A fiu a port bevette s rosszul lett. Bár az orvos — fém-mérgezésre lévén gyanúsul — ellenszert adott be, a fiu mégis nagy kínok közt f. hó 15-ikén meghalt. Az esetet bejelentették a bíróságnak s f. hó 17-ikén *Prékopa* R. rózei aljárásbíró, dr. *Mészáros* István kir. ügyész jelenlétében dr. *Zehery* és dr. *Gocso* orvosok felboncolták a hullát s fém-mérgeztést találtak. A hullarészeket becsomagolták s a budapesti vegytudományi intézetbe küldték, a bíróság pedig a nyomozást folytatja. Valószínű, hogy a por, mit a fiu ismeretlen uton szerzett — aricu volt.

Táncmulatság Tiszolozon. A tiszolczi fiatal-ság aug. hó 3-án a városi vendéglő nagytermében tombolával egybekötött jótékonycélú és zártkörű táncestélyt rendez, belépti-díj: személyjegy 2 kor. családjegy (3 személyre) 4 kor. Kezdeté este 8 órákor. A vidéki vendégeket az állomáson kocsí várja.

A kétéletűekre (amphibia) hiába hivatkozunk, mert a békaporonty vagy ebi hal nem volt és nem lesz soha hal, csak balhoz hasonló alak és mindig béka fejlődik belőle.

Sőt ha nagyon részleteiben feszegetjük a dolgot, a rovaroknál találunk olyan eseteket, a melyek a leszármazás gondolatának sehogysem kedveznek, sőt a növényeknél olyan dolgok fordulnak elő, a melyek a leszármazás elméletével egyenesen ellenkezésben állanak.

Látjuk, hogy nem is kell az emberig elmenni, ha a leszármazást nem fogadjuk el bizonyított igazságnak és mindenki jól teszi, ha óvatos lesz állításaiban s nagy tudósok mély belátásához jobban illő szerénységgel bevallja, hogy azért még nem tud mindent megmagyarázni, ha imitt-amott egy-két hasonlóságot sikerült megállapítania. Türelem, jó uraim, csak türelem és sok kitartás! Messze van még az az idő, a mikor a tudomány utolsó szavát kimondja!

Hátra van még a jövai lelet.

1891-ben Eugène Dubois hollandi szolgálatban álló francia orvos Jáva szigetén pleistocén, vagy is ó-diluvialis rétegekben egyéb emlősök csontjai mellett talált egy koponyatöredéket, meg egy fogat, egy évvel későbbben 15 méterrel tovább még egy bal czombesontot fedezett föl. Ezek után föltételezte, hogy a koponyadarab, a fog és a czombesont egyív tartozik és ezekből megalkotta az ember és a majom között álló egyenes testtartású majomembert (pithecanthropus, erectus vagy anthropopithecus erectus). A dolog nagy port vert föl, 1897. táján a magyar hírlapirodalom is tudomást vett róla. Brehm: Az állatok világa cz. könyv magyar fordítása is mint valószínű dolgot tárgyalja Dubois leletét. Ujabbban Platz Bonifác vette kritika alá a leletet: Az ember eredése, faji egysége és kora című munkájában 1905-ben, majd Méhely Lajos, a magyar Brehm megkezdője foglalkozik újra e kérdéssel: A leszármazás mai állása című füzetében, a mire válaszul Platz: A leszármazás kritikája című füzetet adott ki.

Az úgy fontosságához mérten foglalkoztatta a külföldi tudományos köröket is. 1895-ben a német anthropologus gyűlése Kassalban kimondta, hogy Dubois számítása a jövai embermajom koponyájának nagyságát illetően megbízhatósággal nem bír (lásd Platz nagyobb műve 22 lap).

Ugyanabban az évben Leydenben nemzetközi zoológiai kongresszust tartottak s az elő került a három csontdarab, itt Méhely szerint háromfelé vált a tudósok véleménye, Platz pedig felhossa a nagytekintélyű Virchow jelentését:

Uj pénzügyi számvizsgáló. Szakáll András m. kir. pénzügyi számvizsgáló, ki a balassagyarmati m. kir. számvevőségétől helyeztetett városunkba, hivatalát már e hó 15-én el is foglalta. Ezzel egyidejűleg jelentjük, hogy a sok munka miatt a számvevőség délután is tart hivatalos órát.

Gróf Andrássy Dénes újabb adománya.

Andrássy Dénes gróf a nagyrőzei sporttelep javára ezer koronát adományozott. E nagylelkű adományt a sporttelep nevében dr. *Mihalik* Dezső polgármester, mint a sport-egyesület elnöke személyesen óhajtott megköszönni. Mult szerdán volt a polgármester K.-H. Váralján, ahol a nemes gróftól nem találta otthon. *Sulyószky* István kir. tanácsos, uradalmi kormányzó előtt fejezte ki tehát *Mihalik* a sport-egylet halás köszönetét.

A belügyminiszter körrendelete. A new-yorki cs. és kir. főkonzulátus panasza tárgyává tette, hogy a Magyarországról címére érkezett pénzküldemények rendeltetése iránt a legtöbb esetben csak hosszadalmas levelezés útján tud tájékozást nyerni. Az észak-amerikai egyesült államokban ugyanis a postautalványokat a félnek nem kézbesítik, hanem a postahivatalok azokat maguknál tartják; a postautalványon levő közleményeket és a pénzrendeltetésére vonatkozó netáni feljegyzéseket pedig figyelembe egyáltalában nem veszik. Felhívja ennek következtében a nagyközönséget, hogy saját érdekében cselekszik, ha az egyesült államokban székelt cs. és kir. konzuli képviselőségekhez intézett kisebb összegű pénzküldeményeket levélbúgályokban, a nagyobb összegű pénzküldeményeket pedig bankutalványokban (magyar bankoknak ottani bankintézetekre szóló checkekben) és pedig olyan ajánlott zárt levelekben küldi, melyekben a pénzküldemény rendeltetése pontosan le van írva.

Fráter Loránd Csiz-fürdőn.

Július hó 27-én, szombaton este 8 órákor tartja *Fráter Loránd* egyetlen dalestélyét *Tarnay Alajos* zongora-művész közreműködésével. **Jegyek** 6, 4 és 2 koronáért kaphatók: **Szűcs Simon** bazárüzletében **Csizen**.

A sárospataki főiskola internátusában gimnáziumi tanulók és akadémiai hallgatók egyaránt évi 600 (hatszáz) koronáért kapnak teljes ellátást. Jelentkezés 1907—8-ra augusztus 31-ig. Az internátus szabályzatát kívánatra megküldi s tudakozódásokra készséggel ad felvilágosítást az akadémiai, illetőleg a főgimnáziumi igazgató. Akadémiai igazgató *Novák* Lajos, főgimnáziumi igazgató *Dr. Rácz* Lajos.

Országos dalünnep Egerben. Egerben ez év augusztus 15—20-ig zajlik le az országos dalünnep keretében a Dobó-szobor leleplezés. Az összegyűlt több ezer vendégsereg szórakoztatására ez alkalommal kirándulások is lesznek és pedig augusztus hó 19-én egész napos kirándulás Parádára. — Parád kies fekvésű vastimsós gyógyfürdő és hideggyógyintézet a Mátra hegység tövében. Indulás külön vonaton reggel 6 óra 45 perckor az egri vasuti állomásról, megállás nélkül Parádig. Ide érkezés reggel 8 óra 50 perckor. A parádi állomástól kocsin a fürdőig, onnan kirándulás kocsikon a fürdőtől 7 kilométernyire fekvő üvegutatóhoz s a Csevice forráshoz, megtekintése a gróf Károlyi-féle sasvári parknak. Innen vissza a fürdőhöz, megtekintése a fürdőhelynek és környékének. Ebéd után tennis- vagy kuglijáték. Indulás vissza 5 órákor külön vonaton. Részvételi díj az egri vasuti állomástól oda és vissza (különvonat, pa-

ken át végbement fejlődéseinek (phylogenesis), az embryo sorba magára veszi a faj őseinek alakját, a régibb ősökét előbb, a közelebbiekét később.

Ez mind igen szépen van elmondva, de egyetlen mondat sincs belőle bebizonyítva és nem is bizonyítható be, ha csak nem olyan módon, mint a híres *Häckel* tette, a kit *Rüttimeyer* és *His* rajtakaptak, hogy egy elichéről készíttette a teknősbéka, tyúk, kutya és az ember embrióinak képeit, így azután persze úgy ment a dolog, mint a karikacsapás, mert a hasonlóság teljes egyenlőségig változott az „ügyes” kezelés segítségével. Pedig maga *Häckel* is elismeri, hogy „a szerves alakok ezen fölötté egyszerű kezdetei nem egyenlők és hogy parányi különbségeik elegendők a későbbi nagy különbségeket kitejlesztetni” (Generelle Morphologie).

Azok a parányi különbségek olyannyira lényegesek, hogy sem egyik állat embriójából soha nem lehet más állat, sem az embryo fejlődését nem lehet valamely fokon megakasztani. Azután miféle ősalaknak a képét mutatja az embryo? hiszen az embryo legfőlegbb egy másik állat embriójához lehet bizonyos korban hasonló, de az a másik állat embriója nem önálló egyed, tehát egyáltalán nem is lehet róla azt állítani, hogy valaminek az ősalakja lehetett.

Darwin maga elismeri, hogy az egyed fejlődésében nem lehet fölismerni a faj fejlődését. „E nézet (hogy az embryo az egyes fajok előbbi alakjainak a természet által fentartott képe) igaz lehet a nélkül azonban, hogy ezt valaha képesek volnánk bebizonyítani.” (Fajok eredete II. 159) Hiszen igaz lehet, de nem az a kérdés, hogy lehetséges volt-e? hanem az a kérdés, hogy úgy volt-e? úgy történt-e a fejlődés? s ez csak akkor lesz igaz, ha be tudjuk bizonyítani, hogy úgy történt, mint elképzeljük és nem másképen.

A különböző állati formák embriói bizonyos korban azért hasonlítanak egymáshoz, mert egységes tervezet szerint alakultak és az embryo parányi részeiben a hasonlóság úgy tűnik föl, mint ha egyenlők volnának. Hasonlóság ez csak, de nem egyenlőség s hogy az értük más, legvilágosabban mutatja az a körülmény, hogy egyik állati embryót a másikkal fölcserélni nem lehet, nem lesz belőle más faj, csak az, a mely fajnak egyede az embryót méhében létrehozta.

Hogy kisebb elváltozások lehetségesek a háziállatokon vagy a természetett növényeken emberi beavatkozással: azt nem tagadjuk, de ezek az elváltozások a faj határain belül történnek és új faj ilyen módon nem szokott keletkezni, csak fajváltozat.

1. A koponyadarab és a fog majomhoz tartoznak és a czombesontoz semmi közük.

2. Ez a majom nem csimpánz, mint *Dubois* tévesen hitte, hanem egy az összes emberszabásuaktól különböző majom, a mely a gibbonhoz áll legközelebb.

De ha a dolgot egy kissé logikusan meggondoljuk, éppen nem fogunk ennek az esetnek olyan nagy jelentőséget tulajdonítani. Mert hiszen nem találtak egy egész sértetlen csontvázat sem, pedig egy fecske nem csinál tavaszt, itt pedig csak három olyan csontdarabról van szó, a melynek összetartozását nem lehet bebizonyítani, azután meg a koponyatetejéből nem állapítható meg a koponya úrtartalma, pedig ez a fontos és ezt kiszámítani nem lehet, csak megmérni, ha pontos adatot akarunk; azután a fogból mindjárt jó erős majomi állkapcsot is szerkezteni hozzá egy kis képzelődéssel szintén nem nagy mesterség, mint a hogy *Dubois* megtette. Szóval el lehet képzelni egy középalakot a majom és az ember között, ha a tudós minden áron akar ilyen előállítani, de hogy az a valóságnak megfelel-e? az már egészen más kérdés! Csodálkozunk, hogy jeles és pontos tudós annyira belemérgültek a való alaphoz ilyen vékony czéranaszálal függeszkedő eset tárgyalásába és attól olyan nagy eredményeket vártak, hogy mindjárt az elődei is igyekeznek kimutatni *Dubois* képzeleti alapon álló majomemberének. Még ha egy egész biztos majomemberünk volna legaiább! De még akkor is: egy fecske nem csinál tavaszt, egy lehet torz, lehet kivétel is a természet rendjében. En legalább úgy fogom fel a dolgot, hogy mielőtt ilyen fontos kérdésben döntő szót mondanánk, koressünk több biztos, egybeeső adatot és azokat is rostáljuk meg jól, azután mondjuk ki a döntő szót! De így, egy mindenképen hiányos és bizonytalan eset alapján még szólni sem érdemes a dologról!

Azt a kérdést kell még eldöntünk: mennyi időse lehet az ember a földön?

Itt tudunk kell azt, hogy a diluvium után alluviumnak nevezik az újabb korszakbeli vizek hordalékából, iszapjából keletkezett földrétegeket és ezeket is két részre osztják: ó-alluviumra és új-alluviumra. Ezekben már csupán olyan állati és növényi maradványok vannak, a melynek jelenleg is élnek vagy a melyek az ember életében pusztultak ki, mint az ujjeländi moa, a madagaszkári aepyornis madarak, vagy az óriás alka, a mely egy századdal ezelőtt még megvolt Európa északi tájain, így ki fog veszni a jövőben is sok olyan állat, a mely utjában áll az emberi kulturának.

Már most itt fölmerül az a kérdés is: mennyi ideig tarthatott az alluvium két része? (Folyt. köv.)

rádi kocsik, étkezés, cigány és borraivalok beszámításával) személyenként 13 korona. A második kirándulás augusztus hó 19 én délután lesz Szarvaskőbe. Szarvaskő Egertől 12 kilométernyire fekvő regényes, svajzi tájék, ahol most éppen az eger—putnoki vasuti vonal kiépítése folyik. Indulás 2 órakor kocsikon a lyczéumtól. Megérkezés délután 3 órakor; megszemlélése gyalog a vasutépítési munkálatoknak; 5 órakor uzsonna. Indulás vissza Egerbe legkésőbb esti 8 órakor kocsikon a lakásokra. Részvételi díj (kocsik, étkezés, cigány és borraivalok beszámításával) személyenként 10 korona Kocsi nélkül 7 korona. A kirándulások bármelyikében való részvétel az illető város dalköre vezetőjénél bejelentendő a vezetőség által pedig a részvételi díjak összegével legkésőbb f. évi július hó 20-ig *Subich* György várnagy, turista egyesületi pénztárhoz Egerbe beküldendő. Tájékoztató megjelvezük az Egerbe való oda és visszautazásra is kedvezményes vasuti jegyek kaphatók.

Nyilvános köszönet és nyugtázás. A saió gömöri Mátyás király szoborra beküldött hazafias adományok Sajógömörön: Bence Soma 10 kor., Weiszler Soma 10 kor., Záborszky Lajos 10 kor., összesen 30 kor. — Rozsnyóról: dr. Markó Sándor 5 kor., Váry László 1 kor., Beitler Antal 5 kor., összesen 11 kor. — Miskolcra: Bortnyik Irma 2 kor., Jankovics Gyula, György Kálmán és Boros Boriska 1—1 kor., összesen 5 kor. — Aszódról: ág. ev. polg. leányiskola gyűjtése Klimásek Irén h. igazgató által beküldve I. osztály 5 kor. 40 fillér, II. osztály 6 kor. 30 fillér, III. osztály 10 kor. 10 fillér, IV. osztály 5 kor., összesen 26 kor. 80 fillér. Ezen összegek együttevve 72 kor. 80 fillér. Ezen szíves és hazafias adományokért e helyen is meleg és hálás köszönetet mondok a nemesszívű adományozóknak. Az ez előtti főösszeg volt 2237 kor. 20 fillér, a mostani adományok összege 72 kor. 80 fillér. Főösszeg 2310 kor. Tisztelettel *id. Bogár Lajos*, szob. biz. pénzt.

Nyugtázás. A tornaljai járás általános ipartestülete folyó hó 7 én pénztára gyarapítására nyári táncmulatságot rendezett, melyen bevétel volt 285 k. 84 fill. Kiadás 211 k. 85 fill.

Maradvány 73 k. 99 fill.

Felülfizettek: Szalatnay Pál, Szalatnay Károly, Lenkey György 2—2 kor., Kapus N. 1 k. 60 fillér, Nagy László, Kucsera László, Beneda János, Vass Sándor, Balázs István 120—120 kor., Rygler János, György Béla, Benesik Dezső, Berecz Lajos, Serty Ödön, Millen István, Buday N., Lenkey Lajos 1—1 kor., Csekei István 80 fillér, Bokavecz István, Tóler István, Boschek János, Trenka László, Varga Boldizsár, Bodon Gyula, Szép Zsigmond, Fodor Béni, Soltész Miksa, Varga Barna, Klein Kálmán, Weisz Adolf, Ragályi Varga István, Halász János, öz. Nagy Jánosné, Finkenstein Adolfné, Weisz Mihály, Czokoly József, Kemény Géza, Csaplár Alajos, itj. Czokoly György, Czuckermann Adolf, alsó Iván Lajos, Hereskócs Bernát, Szász Albert, N. N., Remenyik Bertalan, Littkey György, Nagy Albert, Bodzásy Nándor, Fucks N., Keleti Ármin, Keleti Jakab 60—60 fillér, Saliga László 40 fillér, Balázs Rudolf, Katona Ferencz, Simon László, Robely Gyula, Sztaho János, Banyiczky Gyula 20—20 fillér. — Beküldöttek: Herczeg Imre 4 kor., Saliga József, öz. Rosenberg Mártonné 3—3 kor., dr. Pazár Andor, Füzesséry Barna, Istók Pál, Sonnenschein József, Dezső Gusztáv, Glücksthal József, Bódi János, felső Iván Lajos, Friedmann Lajos, Raesko István, Neumann Manó 2—2 kor., Királyfalvi N., Krokovai Pál 140—140 kor., Blechner Mór 134 koronát. — Mindazon tisztelt vendégeknek és pártolóknak, kik voltak szívesek pénztárunkat filléreikkel gyarapítani, ez uton mondunk hálás köszönetet. — Tornalja, 1907. július 10. — A tornaljai járás általános ipartestület nevében: *Millen István*, test. pénztárnok, *Serty Ödön*, test. jegyző.

Anna-bál

3-3

fog megtartatni **Csiz fürdőben f. évi július 27-én** a helybeli tüzoltó-egylet javára. Kéretik a tisztelt közönség pártfogása. Belépti-díj 1 kor.

Értesítés.

A „**Putnoki Hitelbank részvénytársaság**” tudomására hozza tisztelt ügyfeleinek és a nagy közönségnek, hogy jogügyeinek ellátásával folyó hó 16-tól kezdődően **dr. Király Kálmán** tornaljai lakos ügyvédet bizta meg. **Az igazgatóság.**

Saját műhelyemben készült butorok!

BUTOR

a saját műhelyemben készült, feltűnő olcsó, — nagy választék — szép és jó kivitelben kapható:

Deutsch Géza

kárpitos és diszító butorraktárában, **Kossuth Lajos-utca 3. sz.**, (dr. Weinberger Rezső ügyvéd ur házában.)

Saját műhelyemben készült butorok!

Kiadó bolthelyiség.

Deák Ferencz-utca 8. szám alatti **Kovács Zsigmond** féle bolthelyiség a hozzá tartozó rak-tárakkal együtt **1908. május hó 1-től** bérbeadó. Ertekezhetni lehet: **Benyó Béla** tulajdonossal.

Hirdetmény.

Tornalja nagyközség képviselőtestülete megbízásából közzététeik, hogy az itteni megürsedett községi **szülészeti állásnak** évenként 50 koronával, utólagosan fizetendő 200 korona rendes évi fizetés és szülészknél a vármegyei szabályrendelet szerinti díj mellett választás utáni betöltésére folyó **július hó 31-ik** napjának délutáni 3 órája tüzetett ki.

Vármegyei szabályrendelet szerinti első osztályú szülészknő által a folyamodványok felszerelve a községi előjárásnál nyújtandók be.

Tornalja, 1907. évi július hó 7-én.

2-2

Varga Boldizsár, bíró.

Erdők

titfizatermelésre vagy műfatermelésre Gömör és a szomszédos megyékben készpénzfizetés mellett megvételre kerestetnek. **Csim** a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

3937. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a m. kir. **Allamvasutak kisértő kérélmére** az 1881. XLI. t. cz. 32. és 46 §-ai alapján a rimaszombati 726. sz. jtkönyvi 2654—2. hrsz., 667. sz. jtkönyvi 1935 hrsz., 678. sz. jtkönyvi 1981. hrsz., 667. sz. jtkönyvi 1986., 1987., 1988., 1989., 1990. hrsz., 664. sz. jtkönyvi 1991. hrsz., 516 sz. jtkönyvi 1979/1. és 737. hrsz. ingatlanokból összesen 3350 □-ól kisajátított területre vonatkozólag a kártalanítási eljárás elrendeltett, annak megkezdésére és tárgyalására **1907-ik évi augusztus hó 1-én** d. e. 9 órája ezen kir. törvényszeknél I. emelet 16. sz. alatt kitűzetett, arra az érdekeltek azon figyelemzetéssel idézetnek, hogy elmaradásuk a kártalanítás föltött hozandó érdemleges határozatot nem fogja gátolni.

Rimaszombati kir. törvényszék, 1907. június 30.

Salzmann,

kir. tszéki jegyző.

Kubinyi Aladár,

kir. tszéki elnök.

3-3 Birtok eladás.

A **kövi** határban fekvő tagosított urbéri birtok, mely áll:

60-1124 kat. hold jó szántó,

12-0104 kat. hold jó rét,

3-1417 kat. hold terméketlen,

0-0704 kat hold kert a hozzá tartozó

erdő s legelő-illetőséggel, lakásokkal s gazdasági épületekkel eladó. — Az érdeklődők tudakozódhatnak **özv. Gocsó Jánosné** tulajdonosnál Kövi és **Gocsó Emilnél** Felsővály.

Árverési hirdetmény.

495/2. sz. — Alólirott bir. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a vb. **özv. Schvartz Pálné** csódtömegéhez tartozó 810 korona 8 fillérben feltüntetett kint lévő könyvkövetelések a rimaszombati kir. törvényszék mint csódbíróság 1907 évi 3895. számú végzése alapján nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíróság 1907. V. 364/1. számú kiküldő végzése folytán a rimaszombati kir. járásbírósnál leendő megtartására határidőül az **1907. évi július hó 23-ik napjának délutáni 3 órájára** kitűzetik s arra az árverelni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az elárverezendő követelések fennállósága és behajthatóságáért a csódválasztmány felelősséget nem vállal.

Rimaszombat, 1907. július hó 16 án.

Gasko, bir. végrehajtó.

Faeladási hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Gömör- és Kishontvármegye közigazgatási erdészeti bizottságának f. évi 1722 és 1757. számú határozata értelmében a **Krasznahorkaváraljai volt urbérek legelő területén** eladásra engedélyezett és mintegy 720. tömör köbméterre becsült **tölgy miffa anyag** eladására új árverés rendeltetvén el. ezt Krasznahorkaváralján az ottani körjegyzői hivatalnál **f. 1907. évi augusztus hó 2-án** délelőtt 10 órakor fogom megtartani. Az árverés tömör köbméteren teendő ajánlatokkal fog megtartatni. Kikiáltási ár: tömör köbméterenként 24 korona és 30 fillér azaz huszonnégy korona és harmincz fillér. Más természetű ajánlatok el nem fogadtatnak. Bánatpénz, mely készpénzben vagy ovadékképes értékpapirokban az árverést megelőzőleg az eljárást vezető járási főszolgabíró előtt leteendő: 1080 korona, szóval egy ezer és nyolczvan korona. Az előzőleg f. évi június 13 án megtartott árverés alkalmával Liszauer Sámuel és Ringler Zsigmond legmagasabb ajánlatot tevőknek a rimaszombati M. Kir. adóhivatalnál letétbe helyezett bánatpénzei az új árverésen is érvényesek. A kérdéses legelőterületen kivágandó és meghagyandó famennyiség a volt urbérek előjárósága által pontosan kijelöltetik. Irásbeli zárt ajánlatok elfogadtatnak: ha a fent jelzett bánatpénz kapesán adatnak be, invenként 1 koronás bélyeggel vannak ellátva, az árverés tájékoztató anyag pontos megnevezése mellett ajánlaton azon kijelentését tartalmazza, hogy az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, sőt ha az árverés idejét megelőzőleg nyújtatnak be. Az ezen hirdetményben foglaltaktól eltérőleg vagy elkéssetten benyújtandó ajánlatok visszautasítottatnak.

A részletes szerződési és árverési feltételek hivatalomnál Rozsnyón a hivatalos órák tartama alatt bármikor megtekinthetők.

Ezekben részletes felvilágosítás szerezhető a m. kir. Erdőgondnokságnál Rozsnyón és a volt urbérek előjáróságánál Krasznahorkaváralján.

Kelt Rozsnyón, 1907. július 17.

Nagy Elemér, főszolgabíró.

Tégla eladás.

1000 darab — Likér olvasztó telep ab kemenezo — 40 korona. — Állomás öt percz.

9-12

Kuchta Dániel Nyustya.

Hirdetmény.

3561. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Trnavszky Mihály és társa** végrehajthatóknak, **özv. Kócsok Jánosné és társai** végrehajtást szenvedő elleni 211 korona 99 fillér tőke s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. cz. 144. és következő §-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Forgácsfalva községhez tartozó Otiliában fekvő s az otiliai 18. sz. tjkvben A I. 1—8. 10—11. sorsz. alatt foglalt s öz. Kócsok Jánosné szül. Lanostyik Maria, kiskoru Kócsok János, kiskoru Kócsok György és kiskoru Kócsok Maria nevére irt 9. sz. házra, kertre és szántókra a 412 koronában, továbbá ugyanezeknek az otiliai 51. sz. tjkvben A 1. sorsz. alatt foglalt közös erdőbirtokból B 95—98. sorszám alatt jegyzett 80—480. rétsornyi jutalékaikra a 270 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s annak megtartására határnapul **1907. évi szeptember hó 20-ik** napjának d. e. 10 óráját Forgácsfalva községében a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is elfognak adatni.

Az árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 41 korona 20 fillér, és illetően 27 koronát készpénzben, vagy az 1882. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1907. évi június hó 25 én.

Pongrácz, kir. tszéki bíró.

FLEISCHER és TÁRSA

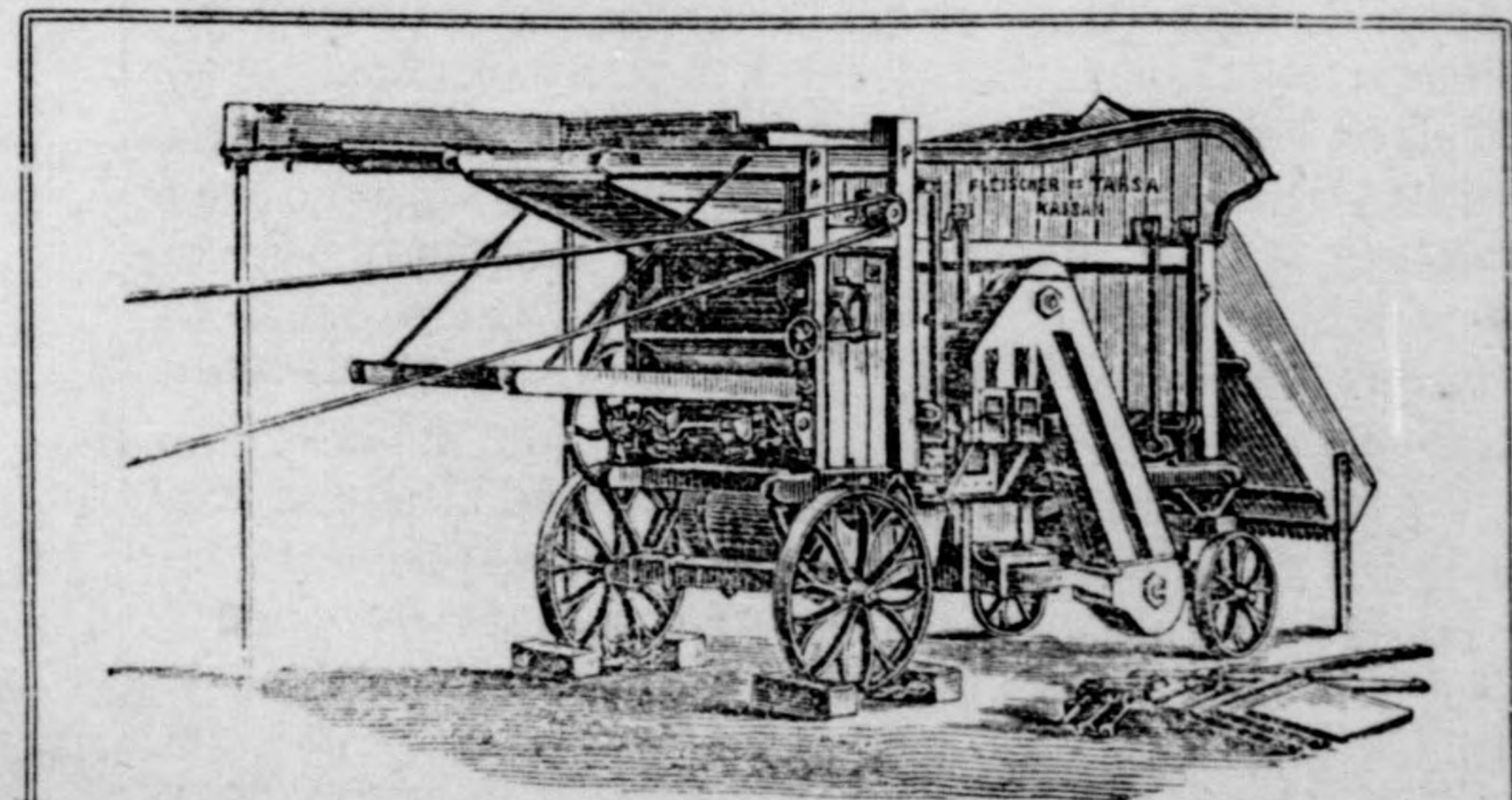
gépgyára és vasöntődeje Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jöhrnevű gépeit a **nyári idényre**, nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit járgányhajtásra is alkalmazva, szalmarázói készülékkel vagy anélkül. **Baoker- és magtár-rostait**, továbbá mindenemű **szivattyukat**, **gőzgépeket** és **gőzkazánokat**, **szeszgyárberendezéseket**, m. p.: **Henze-főzőket**, **cukrosítókat**, **malata-**, **burgonya-zúzókat**, **malom berendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletét tartjuk állandóan**. **Gazdasági gépeink képesek, valamint öntődnék gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.**

5-6